

SIGILL Biodling | Utgåva 2011:1 | Giltig från 2011-10-05

SIGILL BIODLING ALLMÄNNA VILLKOR

**CERTIFIERINGSSYSTEM FÖR
KVALITETSSÄKRAD BIODLING OCH HONUNGSHANTERING**

Livsmedelssäkerhet | Djuromsorg | Miljö

Innehållsförteckning

ORDLISTA	5
DOKUMENT	6
<i>Styrande dokument</i>	6
<i>Referensdokument</i>	6
<i>Dokumentstyrning och dokumentnamn</i>	6
<i>Utgåva av nya regler</i>	6
INLEDNING	7
<i>Syfte</i>	7
<i>Värdegrund</i>	7
<i>Anslutning</i>	8
1 ENSKILD ANSLUTNING FÖR CERTIFIERING	10
1.1 ANSLUTNINGSVILLKOR	10
1.1.1 <i>Grundvillkor för anslutning till Sigill Biodling</i>	10
1.1.2 <i>Anslutningsregler; enskild anslutning</i>	11
1.1.3 <i>Parallellproduktion</i>	12
1.2 REVISION.....	12
1.2.1 <i>F/P:s egenrevision</i>	12
1.2.2 <i>Extern revision på plats</i>	12
1.2.3 <i>Administrativ revision</i>	14
1.2.4 <i>Riktlinjer för tidsåtgång vid revision</i>	14
1.2.5 <i>Godkänd revision</i>	14
1.2.6 <i>Resultat av revision</i>	14
1.3 AVVIKELSER OCH SANKTIONER	15
1.3.1 <i>Avvikelse</i>	15
<i>Avvikelse på Kritiska punkter</i>	15
<i>Avvikelse på övriga punkter, rekommendationer undantaget</i>	15
1.3.2 <i>Sanktioner</i>	16
1.4 UTFÄRDANDE AV CERTIFIERINGSINTYG	17
1.4.1 <i>Certifieringsintygets innehåll</i>	17
1.4.2 <i>Nytt certifieringsintyg</i>	18
1.4.3 <i>Certifieringsintygets giltighet</i>	18
1.4.4 <i>Förändrade förhållanden</i>	18
1.4.5 <i>Överlåtelse av certifieringsintyg</i>	18
1.4.6 <i>Överlåtelse av IP- nr</i>	18
1.5 UTTRÄDE UR SYSTEMET	19
1.6 REKLAMATIONER OCH ÖVERKLAGAN AV BESLUT.....	19
2. GRUPPANSLUTNING FÖR CERTIFIERING	20
2.1 ANSLUTNINGSVILLKOR	20
2.1.1 <i>Grundvillkor för inträde till Sigill Biodling</i>	20
2.1.2 <i>Anslutningsregler; gruppanslutning</i>	20
2.2 REVISION.....	21
2.2.1 <i>Extern revision av oberoende CO</i>	21
2.2.2 <i>Resultat av HFGs leverantörsrevision av gruppanslutna</i>	22
2.2.3 <i>Tidpunkt för extern revision av HFGs kvalitetsledningssystem för Sigill Biodling</i>	23
2.2.4 <i>Resultat av extern revision</i>	23
2.3 UTFÄRDANDE AV GRUPPCERTIFIKAT	23
2.3.1 <i>Certifikatets innehåll</i>	23
2.3.2 <i>Certifikat</i>	24
2.3.3 <i>Förändrade förhållanden</i>	24
2.4 UTTRÄDE UR SYSTEMET	24
2.5 REKLAMATIONER OCH ÖVERKLAGAN AV BESLUT AV EXTERN REVISION	24
2.5.1 <i>Reklamationer</i>	24
2.5.2 <i>Överklagan av resultat</i>	25

2.6	KRAV PÅ KVALITETSLEDNINGSSYSTEM FÖR GRUPPANSLUTNING	26
2.6.1	Ledningsorganisation	26
2.6.2	Kvalitetsmanual	26
2.6.3	Dokumenthantering	26
2.6.4	Redovisande dokument och journaler.....	27
2.6.5	Kompetens- och utbildningskrav på personalen.....	27
2.6.6	Struktur	27
2.6.7	Kontrakt.....	27
2.6.8	Register över anslutna F/P	27
2.6.9	Krav på rapportering till Sigill.....	28
2.6.10	Hantering av klagomål	28
2.6.11	Internrevision.....	28
2.6.12	Överklagan av revisionsbeslut som rör leverantör.....	29
2.6.13	Ledningens genomgång	29
2.6.14	Spårbarhet och särhållning	30
2.6.15	Sanktioner.....	30
2.6.16	Återkallelse av certifierade råvaror och produkter	30
2.6.17	Inhyrda tjänster	30
3	CERTIFIERINGSORGAN.....	31
3.1	KRAV FÖR CERTIFIERINGSORGAN SOM ÖNSKAR CERTIFIERA ENLIGT SIGILL BIODLING	31
3.1.1	Ackreditering och avtal.....	31
3.1.2	Krav på COs operativa rutiner.....	31
3.1.3	Krav på rapportering till Sigill.....	31
3.1.4	Certifiering av enskilt anslutna F/P.....	32
3.1.5	Sekretess	32
3.1.6	Uppförandekod	32
3.2	KOMPETENSKRAV	34
	Certifieringsorgan och huvudman för grupp	34
3.3	RIKTLINJER FÖR BEDÖMNING AV KVALITETSLEDNINGSSYSTEM FÖR GRUPPANSLUTNING.....	36
3.3.1	Introduktion	36
3.3.2	Bedömningsprocessen	36
3.3.3	Revision av HFGs kvalitetsledningssystem.....	37
3.3.4	Uppföljande stickprovsrevision av anslutna F/P	37
3.3.5	Revision och kontrollfrekvens.....	37
3.3.6	Avvikelse	37
3.3.7	Korrigerande åtgärder	38
3.3.8	Rapportering.....	38
3.3.9	Certifiering av HFG	38
3.4	ÅRLIG REVISION AV HFG:S LEDNINGSSYSTEM.....	38
3.4.1	Registrering av nyanslutna F/P till HFG:s certifiering.....	38
3.5	ÖVERFLYTNING AV ANSVARET FÖR CERTIFIERING / ERKÄNNANDE AV CERTIFIERINGSSTATUS	40
3.5.1	Introduktion	40
3.5.2	Överflyttning och erkännande av certifieringsstatus	40
3.5.3	Utvärdering av befintlig certifiering.....	40
3.5.4	Certifiering	40
BILAGA 1	.....	42
	Checklista för anslutning av nya företag / producenter	42
BILAGA 2	.....	43
	Utveckling och förvaltning av standarden.....	43
BILAGA 3	.....	44
	Anmälningsblankett för F/P och HFK.....	44
BILAGA 4	.....	46
	Revisionsprotokoll	46
BILAGA 5	.....	47

<i>Certifieringsbeslut (för HFG Revisionsbeslut)</i>	47
BILAGA 6	48
<i>Anmälningssblankett för HFG</i>	48

Ordlista

Certifikat	Ett intyg som styrkts av oberoende part
Certifiering	En oberoende part går i god för att specificerade krav uppfylls
Certifieringsstatus	Beskrivning av den fas av certifieringsprocessen F/P befinner sig i: under revision, godkänd, avstängd eller utesluten.
CO	Certifieringsorgan
F/P	Företag/Primärproducent
Godkändlista	En aktuell förteckning över alla gruppmedlemmar inom HFG, där det framgår om det är godkända, varnade, avstängda eller uteslutna.
HACCP	Hazard Analysis Critical Control Points. System som identifierar, bedömer och kontrollerar risker som är av betydelse för livsmedels säkerheten.
HFG	Huvudman För Gruppcertifiering. HFG är en juridisk person, en försäljningsorganisation för en grupp F/P. De enskilda F/P som ingår i gruppcertifieringen säljer (levererar) produkter genom HFGs organisation. De enskilda producenterna är dock inte certifierade utan att betrakta som underleverantörer till HFG och kan därmed inte själva sälja sina produkter som certifierade. All försäljning måste ske genom HFG.
Kritiska punkter	Rödmarkerade i handböckerna. Krav som är särskilt viktiga för livsmedelssäkerhet, djuromsorg eller miljö och därmed Sigill Biodlings värdegrund. Avvikelse på enskild punkt <u>kan</u> leda till uteslutning även om avvikelsen åtgärdas.
Primärproducenter	Företag som odlar och skördar vegetabilier för livsmedel eller foderproduktion, bedriver honungsproduktion, mjölkproduktion, äggproduktion eller föder upp djur för slakt.
Revisionsintyg	Ett intyg på att enskilda F/P som är gruppanslutna ingår i certifiering för HFG
Sigill	Sigill Kvalitetssystem AB
Sigill-råvaror	Råvaror som har producerats enligt produktionsreglerna i Sigill Biodling eller enligt Sigill Biodling på Sigill-nivån

Övriga punkter

Omarkerade i handböckerna. Avvikelse på enskild punkt ska inte leda till uteslutning under förutsättning att avvikelsen åtgärdas.

Dokument

Styrande dokument

Sigill Biodling består av följande styrande dokument:

- Sigill Biodling Allmänna villkor
- Handbok och checklista, för produktionstekniska regler

Referensdokument

Sigill Biodling refererar därutöver till följande dokument:

- Bihusesyn
- Sigills avtal med godkända CO
- EN 45011/ISO Guide 65
- HACCP enligt Codex alimentarius

Dokumentstyrning och dokumentnamn

Styrande dokument för Sigill Biodling ska dateras med det årtal de först träder i kraft.

Därutöver ska de innehålla information om följande:

- Datum: Det datum dokumentet först träder i kraft.
- Versionsnummer: Fastställda och utgivna versioner numreras löpande.

Utgåva av nya regler

Styrande dokument kan uppdateras. I samband med utgåva av ny version av t. ex produktionsregler anges datum när denna träder i kraft.

Sigill meddelar F/P när nya utgåvor har publicerats.

Inledning

Sigill Kvalitetssystem AB (Sigill) driver och utvecklar certifieringssystemet Sigill Biodling. Sigill är ett dotterbolag till Lantbrukarnas Riksförbund (LRF).

Syfte

Sigill Biodling är ett certifieringssystem för kvalitetssäkring av honungsproduktion inom områdena:

- ***Livsmedelssäkerhet***
- ***Djuromsorg***
- ***Miljöansvar***

*Sigill Biodling fungerar som en **länk mellan ansvarsfull producent och trygg konsument** genom att den kvalitet som skapas i primärproduktionen behålls genom leden fram till och med livsmedelsförädling .*

Värdegrund

Sigill Biodling ska bidra till en hållbar tillväxt vid produktionen av honung. Utvecklingen av Sigill Biodling kännetecknas av öppenhet, dialog och helhetssyn. Vetenskap och beprövad erfarenhet utgör grunden för utvecklingen av kraven i certifieringssystemet, med syfte att förena en hög och kvalitativt säker produktion med miljöhänsyn och god djuromsorg. Risker och problem ska så långt som möjligt förebyggas och försiktighetsprincipen ska tillämpas.

Produktionsplanering och förebyggande arbete är ofta mer resurseffektivt än att sätta in behandling efteråt.

Livsmedelssäkerhet

Livsmedel som producerats enligt Sigill Biodling ska vara säkra. Konsumenterna ska kunna lita på certifierade produkter och känna sig trygga. Säkra livsmedel bygger på HACCP med krav på goda rutiner, dokumentation, kontroll och uppföljning som säkerställer att livsmedelssäkerhet och kvalitet upprätthålls. Det ger också underlag för förbättringsåtgärder. Ett livsmedel ska kunna spåras genom distributionskedjan, från råvara till färdig produkt i butik, men också i motsatt riktning, från butik till sitt ursprung.

Djuromsorg

Förebyggande djuromsorg där djurvälstånd och friska djur sätts i centrum är bra både för djuren, miljön och livsmedelssäkerheten. En ansvarsfull djuromsorg, med höga krav på djurens miljö, skötsel och skydd mot smitta ger friska och välmående djur. Producenten har en moralisk skyldighet att behandla djuren ansvarsfullt och med respekt. Utvecklingen av

Sigill Biodling ska ske så att biodlingen anpassas till djuren och deras grundläggande fysiologiska och beteendemässiga behov.

Miljöhänsyn

Sigill Biodling ska bidra till att upprätthålla förutsättningarna för produktion av livsmedel. Platsgivna och naturliga resurser ska utnyttjas på bästa sätt. Det ska ske genom metoder eller åtgärder som minskar riskerna för negativ påverkan på mark, vatten och klimat. Genom utvecklingen av Sigill Biodling ska förutsättningarna för biologisk mångfald i mark och vatten öka.

Trovärdighet

För ett framgångsrikt certifieringssystem krävs förtroende hos alla intressenter. Grunden för detta är ett tydligt, transparent regelverk som tillämpas på ett konsekvent sätt.

Sigill Biodling består av anslutningsvillkor, certifieringsvillkor och produktionsregler. Standarden utvecklas och förvaltas i en process där representanter för primärproducenter och livsmedelsföretag ingår tillsammans med experter, forskare och myndigheter, se bilaga 2. Tillsammans med den oberoende kontroll som certifiering utgör blir resultatet en konsekvent bedömning av F/P som ger en grund för trovärdig information om produktionen.

Anslutning

Frivillighet

Sigill Biodling är öppet för alla företag och anslutning till systemet är frivillig. Reglerna innehåller inte skyldighet för CO att anmäla överträdelser till myndigheter. Däremot publiceras på Sigills hemsida status för anslutna F/P. Anslutna F/P, regler och verifieringskrav finns tillgängliga på www.svensksigill.se.

Två alternativ för anslutning av företag

Det finns två anslutningsalternativ; anslutning för certifiering av enskilt företag och anslutning för certifiering av en grupp av företag under gemensam ledning.

I kapitel 1 beskrivs hur anslutning och certifiering ska ske av enskild F/P. Alla krav på CO i kapitlet gäller även för HFG, utom när undantag särskilt anges.

I kapitel 2 beskrivs regler för gruppanslutning samt krav på organisation och kompetens som ställs på HFG.

I kapitel 3 beskrivs de krav som ställs på CO beträffande organisation och kompetens. Observera att kompetenskrav för revisionsledare och revisorer gäller både för CO och HFG om inte annat anges.

Råvaror som producerats av kvalitetssäkrade biodlingsföretag benämns Sigill-godkända råvaror.

Råvaror kvalitetssäkrade genom Sigill Biodling kan märkas med Svenskt Sigill-märket. För detta krävs en särskild märkeslicens.

Om biodlaren har egen förädling av honung (utöver slungning och burkning) finns möjlighet att med hjälp av tillvalsregler certifiera livsmedelssäkerhet i förädlingsledet.

.

1 Enskild anslutning för certifiering

Ansökan om anslutning till Sigill Biodling sker, för enskilda F/P, direkt till CO. Certifieringsintyg utfärdas efter godkänd revision på företaget. Kostnad för revision fastställs av CO och faktureras av detta i samband med revision. Efter godkänd revision är F/P anslutet tills utträde begärs eller uteslutning sker.

1.1 Anslutningsvillkor

1.1.1 Grundvillkor för anslutning till Sigill Biodling

Ansökan och anslutning

- Ansökan och anslutning ska ske enligt checklista i bilaga 1.
- Ansökan om anslutning kan ske när som helst under året.
- Anslutning kan ske när som helst under året, under förutsättning att villkoren under 1.2.3 uppfylls.

Villkor för anslutning till Sigill Biodling

- F/Ps produktion följer gällande lagstiftning.
- Vid inträdesrevision av primärproduktion måste dokumentation enligt regelverket för hela produktionscykeln kunna uppvisas, se 1.2.3 *Inträdesrevision*.
- Ansökan ska vara undertecknad av behörig person samt omfatta de uppgifter som Sigill minst kräver, se bilaga 3.
- F/P ska ta del av villkor som är förknippade med anslutning till certifieringssystemet samt aktuella produktionsregler. Detta ska bekräftas genom underskrift.
- Särskild prövning ska genomföras, om det ansökande F/P de senaste fem åren, varit föremål för sanktioner eller förelägganden som relaterar till företagandet. Här avses sanktioner både inom certifiering och från myndigheter. Prövningen ska ske mot, för den sökta certifieringen relevanta delar, av Sigill Biodlings värdegrund. För gruppanslutna företag genomförs prövningen i första hand av HFG. Ytterst ansvariga är även i detta fall CO.
- Ett uteslutet företag som byter ägare kan inte anslutas under tiden för uteslutningen, om väsentligt ägarintresse från tidigare ägare kvarstår.
- Företaget måste ha blivit godkänt vid revision innan det ansluts och certifikat utfärdas.
- Om F/P ansöker om återinträde efter att uteslutning har upphört, ska F/P redovisa hur de har säkerställt att inte referera till Sigill Biodling under tiden för uteslutning.

Åtaganden

Under tiden som ansluten till Sigill Biodling ska F/P leva upp till följande åtaganden:

- F/P måste, i tillämpliga fall, inneha tillstånd från myndigheterna för sin verksamhet.
- F/P med tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet ska kunna uppvisa kopia på tillstånd / anmälan vid revision.
- F/Ps produktion / råvaror / produkter följer gällande lagstiftning.
- F/P är ansvarig för de produktionsresurser som används i den certifierade verksamheten. Det innebär att mark, byggnader, lokaler, maskiner etc. som används i den certifierade verksamheten ska uppfylla reglerna även om de inte ägs av F/P.
- F/P ska ta del av införda nyheter/förändringar som Sigill Kvalitetssystem meddelar genom utgivning av nya versioner av produktionsreglerna, genom utskick eller genom de ackrediterade CO som utför certifieringar enligt Sigill Biodling. Den senaste

informationen om vad som gäller finns också på hemsidan för Svenskt Sigill, www.svensksigill.se.

- F/P ska följa de produktionsregler som gäller för den certifierade verksamheten vid var tid.
- F/P godkänner att revision genomförs i enlighet med vad som specificeras i Sigill Biodling Allmänna villkor (1.2).
- F/P åtar sig att ansvara för att underleverantörer som utför uppgifter som har betydelse för den verksamhet som certifieras inom Sigill Biodling, får information om kraven och åtar sig att uppfylla reglerna. Inhyrda tjänster kan komma att revideras om revisorn anser det nödvändigt.
- F/P godkänner att CO årligen rapporterar in uppgifter om anslutna F/P till Sigill. Uppgifterna används för att definiera omfattningen av certifieringen samt för statistisk redovisning. När uppgifterna används för statistiska redovisning oidentifieras företagsvisa uppgifter.
- F/P godkänner att Sigill på sin hemsida publicerar dels alla F/P som är certifierade, dels alla F/P som blivit avstängda eller uteslutna.

1.1.2 Anslutningsregler; enskild anslutning

- Anslutning sker till systemet genom ansökan till ett för Sigill Biodling-ackrediterat CO.
- Årlig anslutningsavgift faktureras F/P av Sigill efter det att CO behandlat ansökan samt rapporterat detta till Sigill.
- Vid gruppanslutning faktureras HFG av Sigill.
- Vid gruppanslutning beslutar HFG om avgifter för anslutna inom HFG.

1.1.3 Parallellproduktion

Med parallellproduktion avses samtidig produktion av lika råvaror i primärproduktionen, där endast en del av producerad volym följer Sigill Biodling. Ett exempel är produktion av icke certifierad honung och honung som är certifierad enligt Sigill Biodling.

Vid parallellproduktion ska det finnas rutiner som säkerställer särhållning av certifierad honung från icke certifierad honung.

1.2 Revision

För att kontrollera att certifierade F/P uppfyller produktionsreglerna sker regelbundna revisioner. F/P ska medverka vid och underlätta revisionerna, det gäller även oanmälda revisioner.

1.2.1 F/P:s egenrevision:

F/P ska årligen genomföra en egenrevision för att försäkra sig om att produktionsreglerna uppfylls. Avvikelse och brister ska noteras i en åtgärdsplan. Korrigerande åtgärder ska vidtas snarast och kommer att revideras vid nästföljande revision.

Egenrevisionen omfattar tillämpliga delar av aktuell upplaga av Bihusesyn samt reglerna för Sigill Biodling. Dokumentation från egenrevisionen ska skickas till CO för administrativ revision efter överenskommelse med CO, de år F/P inte kommer att ha revision på plats.

Om åtgärdsplan och/eller checklistor, efter påminnelse, inte skickas in leder det till avstängning tills egenrevisionen är inskickad.

1.2.2 Extern revision på plats

För att uppnå certifiering ska anslutna företag revideras av ett oberoende CO. Därefter ska revisioner genomföras återkommande enligt 1.2.3. Efter godkännande kan CO utfärda ett certifikat.

Allmänt

- Revisionen ska vara **föranmäld**, utom vid misstänkt överträdelse som kommit till COs kännedom på annat sätt än genom revision, se 1.4.2.
- **Oanmäld** revision innebär att F/P kontaktas tidigast 24 timmar före revision på plats. Syftet med extrarevisionen ska avgöra hur långt i förväg revisionen anmäls, inom de 24 timmarna.
- Revisionen ska omfatta gällande regelverk och ske genom:
  - intervju med ansvarig för Sigill Biodling
  - intervju med företagets personal
  - besiktning av anläggning och bigårdar, samt granskning av dokumentation

- **Revisionsprotokoll** ska lämnas till F/P efter avslutad revision på plats. Protokollet ska skrivas under av både revisor och ansvarig representant för företaget. I samband med revisionen ska uppgifter enligt bilaga 4 lämnas.
- **Certifieringsbeslut (Revisionsbeslut)** ska lämnas till F/P efter att revisionen har stängts. Protokollet ska innehålla uppgifter enligt bilaga 5, och skrivas under av revisionsledaren.

Inträdesrevision

- Dokumentation om den produkt som ska certifieras ska täcka produktens hela produktionsperiod, även om anmälan gjorts efter det att produktionen påbörjats. Dvs: Honungsproduktionen kan certifieras under förutsättning att reglerna har följts under hela produktionsperioden, och dokumentation enligt kraven i Sigill biodling kan uppvisas
- Revisionen ska omfatta alla regelpunkter och delkrav i regelverket. Det medför att revision av biodling och revision av hantering av honungen kan ske vid olika tillfällen.
- Om flera besök krävs för att alla relevanta regelpunkter ska bli kontrollerade kan ett certifikat med villkor utfärdas efter det första besöket. Detta under förutsättning att eventuella avvikelser som konstaterats vid det första besöket har släckts. Det ska tydligt framgå i certifikatet när villkoren ska uppfyllas för att det ska vara giltigt. Om inte villkoren uppfylls inom utsatt tid ska certifikatet dras tillbaka.
- Nyttillkommande kontrakterade biodlingsföretag till HFG ska alltid genomgå leverantörsrevision och revisionsresultatet ska vara godkänt innan de får anges på gruppens godkändlista över kontrakterade, godkända biodlingsföretag.

Efterföljande revisioner:

- En revisionsperiod är 48 månader. Det innebär att certifikatet är giltigt 48 månader och att återkommande revision ska ske minst vart fjärde år.
- Vid en återrevision till följd av avstängning kan revisionen begränsas till att endast omfatta de punkter som föranledde avstängningen.
- Avvikelser som leder till uteslutning (Se punkt 1.3 Sanktionssystem) innebär alltid att en fullständig inträdes revision genomförs, och den måste vara godkänd innan producenten åter kan anslutas till systemet.
- Planeringen av revisionerna ska ske så att besiktning av kuporna under säsong kan ske varje revisionstillfälle, och besiktning av honungshantering kan ske vid minst vart annat revisionstillfälle.

Stickprovsrevisioner

- Utöver ordinarie revisionstillfällen görs stickprov på 20 % av antalet anslutna F/P (baserat på en revisionsperiod på 48 månader). Det innebär ett årligt stickprovsturval om i genomsnitt 5 % av totala antalet anslutna producenter. Dessa väljs ut från de producenter som inte reviderats innevarande år.
- Syftet med stickprovsrevisioner är att ge ett incitament till att reglerna efterlevs under det år ordinarie revision inte är inplanerad.
- Stickprovsturvalet kan styras baserat på resultatet av föregående års revisioner samt baserat på den administrativa revisionen, se nedan. Stickprovsrevisionen genomförs som en ordinarie revision.
- Även om stickprovsrevisionen blir godkänd ska nästa ordinarie revision ske enligt gällande revisionsprogram.

Extra revision

CO kan besluta att företaget ska genomgå en extra revision utöver det ordinarie revisionsprogrammet. Extra revisioner kan vara anmälda eller oanmälda.

Exempel på tillfällen då extra revision kan tillämpas:

- Då CO har anledning att misstänka att F/P inte uppfyller kraven för certifiering enligt 1.3.1.
- Då F/P inte inkommer med korrigerande åtgärder inom avtalad tid.
- Då F/P har avsevärda brister vid revision.

1.2.3 Administrativ revision

För att säkerställa att F/P har gjort egenrevision ska CO genomföra administrativ revision av F/P:s egenrevisioner.

- CO ska i god tid meddela F/P-datum egenrevisionen ska vara inlämnad.
- CO ska inom rimlig tid meddela F/P att egenrevisionen har mottagits.
- Egenrevisionen ska kontrolleras och utgöra underlag för planering av kommande revision på plats. De kan också utgöra ett underlag för att styra vilka företag som tas ut för stickprovsrevision.

1.2.4 Riktlinjer för tidsåtgång vid revision

Som riktlinjer bör en revision ta mellan 2 och 6 timmar beroende på företagets storlek.

1.2.5 Godkänd revision

Revisionen hålls öppen max 28 dagar (3 månader vid inträdesrevision) för hantering av avvikelser.

För godkänd revision krävs att samtliga tillämpliga punkter uppfylls.

1.2.6 Resultat av revision

- **Revisionsprotokoll** ska lämnas till F/P efter avslutad revision på plats. Protokollet ska innehålla uppgifter enligt bilaga 4, och ska skrivas under av både revisor och ansvarig representant för företaget.
  - Om det finns avvikelser ska det tydligt framgå vilka delkrav inom en regelpunkt som underkänts, och revisorn ska meddela om det krävs kompletteringar och korrigerande åtgärder innan revisionen kan godkännas.
- **Certifieringsbeslut (Revisionsbeslut)** ska lämnas till F/P när revisionen har stängts. Beslutet ska, innehålla uppgifter enligt bilaga 5, det ska granskas och skrivas under av revisionsledaren .
- Om revisionen är godkänd ska detta meddelas producenten senast 14 dagar efter utgången av tidsfristen på 28 dagar (3 månader vid inträdesrevision).

- Rapportering av godkända producenter ska ske fortlöpande till Sigill.
- Om en revision inte kan godkännas efter det att korrigerande åtgärder inkommit inom den föreskrivna tidsfristen på 28 dagar (3 månader), eller om noterade avvikelser är av ett slag som medför direkt avstängning, ska CO snarast besluta om och meddela vilken sanktion som ska riktas mot producenten. Se 1.3 Avvikelser och sanktioner.

1.3 Avvikelser och sanktioner

Syftet med avvikelserapportering och sanktioner är att säkerställa att reglerna i Sigill Biodling följs hos certifierade F/P.

1.3.1 Avvikelse

Avvikelse innebär att ett avsteg från en regel i Sigill Biodling konstaterats. Vid revisionen utfärdas avvikelser för samtliga tillämpliga regler som inte uppfylls. F/P har 28 dagar på sig att åtgärda avvikelserna innan revisionen stängs (3 mån vid inträdesrevision).

Avvikelse på Kritiska punkter

- Korrigering av avvikelser för kritiska punkter ska verifieras genom ett nytt revisionsbesök eller med kompletterande dokumentation. Detta avgörs av ansvarig revisor tillsammans med revisionsledaren.
- I undantagsfall kan revisionsledaren besluta att revisionen kan stängas med kvarstående avvikelser på Kritiska punkter. En förutsättning är att avvikelserna inte kan åtgärdas inom 28 dagar, på grund av omständigheter som F/P inte råår över. Ett villkor är att det finns en tidsatt och godkänd åtgärdsplan som följs upp snarast möjligt.
- Om efterföljande revision visar att rättelse inte har skett enligt planen kan sanktion utfärdas
- Vid inträdesrevision får revisionen inte stängas med kvarstående avvikelser på kritiska punkter.

Avvikelse på övriga punkter, rekommendationer undantaget

- Korrigering av avvikelser för punkter som inte är kritiska kan verifieras genom kompletterande dokumentation.
- I undantagsfall kan revisionsledaren besluta att revisionen kan stängas med kvarstående avvikelser. Det kan ske för avvikelser som inte kan åtgärdas inom 28 dagar. Ett villkor är att det finns en tidsatt och godkänd åtgärdsplan som följs upp senast vid nästa ordinarie revision.
- Om efterföljande revision visar att planerade åtgärder inte har genomförts ska F/P avstängas tills rättelse skett.
- Åtgärdsplaner får finnas för max 10% av det sammanlagda antal regelpunkter (undantaget kritiska punkter och rekommendationer).

1.3.2 Sanktioner

Om F/P vid stängning av revision inte uppfyller krav för godkänd revision ska CO besluta om sanktioner. De sanktioner som tillämpas inom Sigill Biodling är avstängning och uteslutning. CO ska omedelbart meddela Sigill Kvalitetssystem om sanktioner.

CO ska också besluta om sanktion vid överträdelser som kommer till COs kännedom på annat sätt än genom revision, till exempel resultat från offentlig kontroll/tillsyn. F/P ska kontaktas för utredande av sådana överträdelser. CO kan också genomföra en oanmäld extrarevision eller på annat sätt skaffa sig kunskap om överträdelser (som underlag för beslut). Med oanmäld revision avses en revision där F/P kontaktas tidigast 24 timmar före besöket.

Avstängning

Avstängning innebär att certifikatet är tillfälligt indraget, och F/P får inte uppge att de produkter/tjänster som omfattas av avstängningen är certifierade enligt Sigill Biodling. Avstängning gäller för en tidsbegränsad period som CO bestämmer. Avstängningen ska gälla tills felet är åtgärdat, dock längst 12 månader.

Exempel på tillfällen då avstängning kan tillämpas:

Vid revisionens stängning

Om det finns kvarstående avvikelser.

Direkt vid revisionstillfället

Om det finns avvikelser på kritiska punkter, som strider värdegrunden i Sigill Biodling, och om fortsatt anslutning riskerar att allvarligt skada trovärdighet för Sigill Biodling. (Se exempel på sådana avvikelser under Uteslutning nedan). CO ska skyndsamt utreda om det finns grund för uteslutning och meddela F/P inom 14 dagar

Mellan revisionstillfällen:

Då utredning sker för att undersöka om F/Ps verksamhet strider mot värdegrunden för Sigill Biodling, och om fortsatt anslutning riskerar att allvarligt skada trovärdighet en för Sigill Biodling. (Se exempel på sådana avvikelser under Uteslutning nedan). CO ska skyndsamt utreda om det finns grund för uteslutning och meddela F/P inom 14 dagar

Uteslutning

Vid uteslutning återkallas certifieringsintyget, och F/P får inte uppge att företagets produkter/tjänster är certifierade enligt Sigill Biodling. Produkter och råvaror som producerats före datum för uteslutning och under tiden för uteslutning betraktas inte som godkända. Om sådana produkter redan har levererats till kund, och det finns risk för att detta allvarligt kan skada trovärdigheten för Sigill Biodling, kan CO besluta att de ska återkallas. (Se exempel nedan). Det samma gäller om det finns risk att produkterna är hälsovådliga.

Återinträde efter uteslutning kan ske tidigast efter 6 månader. Nytt certifieringsintyg kan utfärdas endast efter en förnyad inträdesrevision.

Uteslutning och återkallande av certifikat ska ske:

- Om F/P under avstängning inte har vidtagit korrigerande åtgärder.
- Om avvikelse på en kritisk punkt (som korrigerats inom 28 dagar vid tidigare revision) upprepas tre gånger i rad.
- Om fortsatt anslutning riskerar att allvarligt skada trovärdigheten för Sigill Biodling på grund av avvikelse på kritiska punkter, som är avgörande för värdegrunden för Sigill Biodling. Exempel på sådana avvikelser är:
  - Vårdslös hantering av läkemedel
  - Vanvård av bin, ex. att inte behandla bina vid tydliga tecken på sjukdom.
  - Medveten placering av bisamhällen där GMO grödor finns inom dragområde.
  - Om F/P har missbrukat certifieringsintyget, till exempel genom att uppge att verksamhet som inte ingår är certifierad.

Uteslutning ska inte ske om F/P kan visa att överträdelsen skett genom en händelse utanför F/Ps kontroll.

Exempel på tillfällen då CO inte ska besluta om uteslutning:

- Om en överträdelse har orsakats av anställd hos F/P, trots att F/P har gett tydliga instruktioner för anställda och har en aktiv uppföljning av efterlevnaden.
- Om överträdelse har skett på grund av maskinhaveri eller annan händelse utanför F/Ps kontroll, trots att fackmannamässigt underhåll skett.

Gruppanslutna F/P

För gruppanslutna F/P tillämpas sanktioner på samma sätt som ovan, med den skillnaden att HFG beslutar om sanktionerna. Varje sådant beslut, inklusive omfattning och grunderna för beslutet, ska omgående meddelas CO.

1.4 Utfärdande av certifieringsintyg

Certifieringsintyg utfärdas endast till enskild certifierad. Om en producent ingår i en grupp utfärdas ett certifieringsintyg till HFG.

HFG kan utfärda intyg till godkända leverantörer, som visar att de ingår i HFGs certifiering. Tillämpliga delar av 1.4.1 ska användas.

1.4.1 Certifieringsintygets innehåll

Det ska tydligt framgå att certifieringsintyget avser biodling och honungshantering, samt i förekommande fall tillval för livsmedelssäkerhet i förädlingsledet. Utfärdade certifieringsintyg ska innehålla uppgifter om F/Ps organisationsnummer samt certifieringens omfattning och varaktighet. Det ska tydligt framgå vilka bigårdar som ingår.

Eventuella villkor för certifieringen ska anges.

Varje certifierat F/P erhåller ett ID nummer som betecknas IP-nummer som lämnas till CO av Sigill.

1.4.2 Nytt certifieringsintyg

CO kan utfärda certifieringsintyg efter godkänd revision. För att ett nytt certifieringsintyg ska kunna utfärdas ska kraven i 1.1.1 och 1.1.2 samt Checklistan i Bilaga 1 vara uppfyllda.

1.4.3 Certifieringsintygets giltighet

Ett certifieringsintyget är giltigt under maximalt 48 månader från revisionsdatum, under förutsättning att:

- Anslutningsvillkoren enligt 1.1 är fortsatt uppfyllda.
- Verksamhetens omfattning, inriktning eller ägarförhållanden inte har förändrats i något för verksamheten väsentligt avseende.
- Årlig egenrevision enligt gällande regelverk har genomförts.
- F/P blivit godkänt vid eventuell stickprovsrevision.

1.4.4 Förändrade förhållanden

Det certifierade F/P har en skyldighet att utan dröjsmål anmäla alla planerade förändringar i produktionen som kan påverka de produkter eller tjänster som omfattas av certifieringen så att deras egenskaper med avseende på livsmedelssäkerhet, djuromsorg eller miljö ändras, eller att förutsättningarna för tidigare beslut om certifiering ändras. Uppgifterna ska anmälas till CO som tar ställning till vidare agerande.

Även önskemål om utvidgad/förändrad omfattning av certifieringen ska anmälas till CO.

Exempel på tillfällen då F/P ska anmäla förändrade förhållanden:

Anmälan till CO ska ske om:

- F/P byter ägare
- verksamheten utvidgas, till exempel genom att ny mark tas i bruk eller genom att lokalerna byggs ut.
- ny produktion tillkommer

1.4.5 Överlåtelse av certifieringsintyg

Om den nye ägaren har varit verksam inom det certifierade F/P kan CO ta beslut om att certifieringsintyget ska överlåtas utan extra revision.

1.4.6 Överlåtelse av IP- nr

IP-nr kan föras över till ny ägare av den certifierade verksamheten. Det sker genom att CO efter certifieringsrevisionen meddelar Sigill att F/P är godkänt för certifiering. Sigill kan då överföra det gamla IP-numret till den nya ägaren om F/P önskar det.

1.5 Utträde ur systemet

Utträde ur systemet sker på egen begäran till CO (enskild anslutning) eller HFG (gruppcertifiering). Utträde kan ske när som helst under året. Vid utträde gäller det datum som F/P anger på utträdesansökan. Råvaror/produkter eller tjänster som produceras efter detta datum är inte godkända enligt Sigill Biodling

1.6 Reklamationer och överklagan av beslut

CO ska ha fungerande rutiner för handläggning av certifiering. Klagomål som avser revisionens genomförande; bokning, information, bemötande, protokoll samt bedömningar och begäran om prövningar av beslut etc., ska riktas direkt till CO eller vid gruppanslutning till HFG. CO ska ha fungerande rutiner för att ta emot, dokumentera och rätta till felaktigheter i de tjänster man utför, samt ha en fristående certifieringskommitté som bl.a. hanterar överklagande av beslut om certifiering och sanktioner.

CO ska informera F/P om möjligheten att överklaga.

2. Gruppanslutning för certifiering

Anslutning till Sigill Biodling kan ske för grupp av biodlare. Varje enskild medlem i HFG ska uppfylla samma villkor för certifiering som vid enskild anslutning och ingår endast i gruppcertifikatet om revisionen bedömts som godkänd. HFG ska genom särskilda krav på särhållning och spårbarhet (se punkt 2.6.14) under eget ansvar även kunna hantera avstängda och uteslutna producenter. Motsvarande krav på spårbarhet och särhållning gäller även för produkter från producenter som inte ingår i certifieringen, men som hanteras av HFG.

Gruppcertifiering är öppen för företag, föreningar och försäljningsorganisationer. Vid en gruppcertifiering blir HFGs organisation och juridiska person certifierad. De enskilda producenterna som ingår i gruppcertifieringen säljer (levererar) produkter genom HFGs organisation som kan sälja vidare produkterna under certifieringen. De enskilda producenterna är dock inte certifierade utan är att betrakta som underleverantörer till HFG och kan därmed inte själva sälja sina produkter som certifierade. Den försäljningen måste ske genom HFG. Om underleverantörer till HFG köper certifierad honung från HFG kan de sälja den vidare som certifierad.

Grundvillkor, regler för revision och sanktionssystem är de samma för varje enskilt F/P i HFG som vid enskild anslutning. Det innebär att punkt 1.2, 1.4, 1.5 och 1.6 ska tillämpas.

2.1 Anslutningsvillkor

2.1.1 Grundvillkor för inträde till Sigill Biodling

- För varje enskilt F/P som berörs av gruppcertifieringen gäller samma grundvillkor och regler för parallellproduktion som vid enskild anslutning, dvs. 1.1.1 och 1.1.3

2.1.2 Anslutningsregler; gruppanslutning

- Ansökan ska vara fullständigt ifylld med begärda uppgifter samt vara underskriven av ledningen för HFG, se Bilaga 6.
- Anslutning sker till systemet genom ansökan till ackrediterat CO med omfattning Sigill Biodling som upprättat avtal med Sigill.
- HFG ska inneha eller ingå i en godkänd företagsregistrering som juridisk person.
- Det ska finnas en för HFG ansvarig styrelse och verkställande ledning.
- Det ska finnas en dokumenterad beskrivning av verksamhetsområdet med avseende på certifiering för Sigill Biodling. Beskrivningen omfattar produktions/produktlag samt eventuellt geografiskt område.
- HFG ska ha ett fungerande kvalitetsledningssystem som garanterar att Sigill Biodling uppfylls av de anslutna F/P samt att leverantörsrevisioner utförs i enlighet med vad standarden kräver. Krav på ledningssystem specificeras under 2.6 .
- Storleken på en grupp får inte överstiga 1500 enskilda biodlingsföretag. Om det finns fler leverantörer som ska omfattas av gruppcertifieringen måste flera delgrupper bildas. Varje delgrupp hanteras separat. Kvalitetsledningssystemet ska dock omfatta alla grupper.

- Inom HFG ska det finnas en ansvarig för Sigill Biodling, som ansvarar för att villkoren och reglerna enligt Sigill Biodling uppfylls.
- Det ska finnas en aktuell förteckning/register över de F/P som ingår i gruppcertifiering och deras status med avseende på leverantörsrevision.
- Anslutningsavgift erläggs årligen till Sigill. Avgiften baseras på antalet anslutna F/P och täcker utveckling och administration av standarden. Kostanden för revision erläggs till CO.
- Ansvarig för Sigill Biodling inom HFG ska teckna kontrakt med varje enskilt F/P som ingår i gruppcertifieringen där de förbinder sig att följa kraven i Sigill Biodling.
- Följande uppgifter om varje enskilt anslutet biodlingsföretag ska i tillämpliga fall årligen rapporteras till Sigill Kvalitetssystem AB: Uppgifter om hur många bisamhällen som finns på biodlingsföretaget.
- Anslutna F/P ska skicka egenrevisionen för Sigill Biodling till HFG enligt 1.2

2.2 Revision

För att säkerställa att alla anslutna F/P uppfyller de krav som fastställts i produktionsreglerna genomförs återkommande leverantörsrevisioner. Reglerna för revision av enskilda F/P är de samma som vid enskild anslutning, dvs. 1.2 ska uppfyllas. Skillnaden är att vid gruppanslutning ansvarar HFG själv för att genomföra leverantörsrevisioner av samtliga anslutna F/P. HFG ska utse en revisionsledare som har revisionsledarkompetens och som ansvarar för revisionsverksamheten samt granskar revisionsrapporter. Se punkt 3.2.

HFGs egna revisorer kan endast genomföra revision av den verksamhet som omfattas av HFGs certifiering. HFGs leverantörsrevisioner kan överlåtas till ett CO. Detta under förutsättning att det CO som genomför leverantörsrevisionerna är oberoende av det CO som certifierar HFG.

2.2.1 Extern revision av oberoende CO

CO som är ackrediterat (enligt EN 45 011) med omfattning Sigill Biodling samt har upprättat avtal med Sigill enligt 3.1.1, genomför systemrevision av HFGs kvalitetsledningssystem inklusive rutiner för leverantörsrevision. Systemrevision av HFGs kvalitetsledningssystem, se punkt enligt 3.4 sker varje år inklusive årliga uppföljande stickprovsrevisioner av anslutna producenter.

Uppföljande stickprovsrevision

Syftet med uppföljande stickprovsrevisioner är att granska HFGs system för leverantörsrevisioner. De genomförs ute hos enskilda producenter. CO beslutar själva hur revisionen läggs upp. Resultatet av grupprevisionens revisionsresultat jämförs och utvärderas i förhållande till COs revisionsresultat.

Antalet uppföljande stickprovsrevisioner ska utgöra minst roten ur totala antalet reviderade producenter baserat på ett revisionsintervall om 48 månader. Det vill säga att antalet producenter som årligen tas ut till uppföljande stickprovsrevisioner ska vara roten ur totala antalet anslutna producenter dividerat med fyra:

Antalet uppföljande stickprovsrevisioner = $\frac{\text{roten ur totala antalet F/P}}{4}$

Certifieringsorganet kan, om de så bedömer och baserar sig på relevanta argument, öka stickprovsurvalet upp till fyra gånger roten ur antalet kontrakterade biodlingsföretag under en fyraårsperiod. Stickprovsurvalet fastställs vid revisionen av kvalitetsledningssystemet

En del av dessa uppföljande stickprov kan revideras samtidigt med leverantörsrevisionerna, dvs. som en skuggrevision. Fördelningen mellan revision och skuggrevision beslutas av CO.

I övergångstiden mellan två versioner av produktionsreglerna bör uppföljande stickprovsrevisioner ske i form av skuggrevisioner för att säkra att samma regelverk revideras av grupprevisorn och CO.

Avvikelser som noteras av certifieringsorganet vid uppföljande stickprovsrevisioner meddelas HFGs revisionsledare som ansvarar för uppföljning av korrigerande åtgärder..

2.2.2 Resultat av HFGs leverantörsrevision av gruppanslutna

- HFGs revisionsledare meddelar F/P resultatet av revisionen, dvs. om F/P blivit godkänd eller om några sanktioner träder i kraft.
- Det ska finnas en aktuell förteckning som täcker alla anslutna gruppmedlemmars status med avseende på revisionsresultat där det framgår om det är godkända, avstängda eller uteslutna.
- Resultatet av varje revision ska finnas tillgängligt hos ledningen för HFG. Resultatet meddelas också CO kvartalsvis i form av en lista med godkända producenter. I fall av avstängning eller uteslutning ska HFG meddela CO och Sigill samtidigt som producenten meddelas. Härvid ska uppgift om identitet, produkter/produktion och sanktionens varaktighet lämnas.
- Uppgifter om nyanslutna gruppmedlemmar ska meddelas CO senast 14 dagar efter godkänd leverantörsrevision.

2.2.3 Tidpunkt för extern revision av HFGs kvalitetsledningssystem för Sigill Biodling

Förrevision

- En förrevision av kvalitetsledningssystemet krävs innan HFG kan börja genomföra leverantörsrevisioner. Detta för att säkerställa att leverantörsrevisionerna och övriga rutiner kommer att fungera enligt reglerna.

Inträdesrevision:

- Första externa revisionen av kvalitetsledningssystemet, inklusive uppföljande stickprov hos enskilda F/P ska genomföras då minst hälften av leverantörsrevisionerna hos gruppanslutna F/P har genomförts.

Andra och efterföljande revisioner:

- Efterföljande revisioner genomförs årligen och förläggs så att minst hälften av de gruppanslutna F/P som ska leverantörsrevideras det aktuella året hunnit genomgå leverantörsrevisionen.

2.2.4 Resultat av extern revision

- Resultatet av varje revision, i form av utfärdat protokoll, granskas av revisionsledare på CO, varefter beslutet meddelas Sigill.
- I rapporten ska anges om kraven i standarden uppfylls med avseende på:
  - kvalitetsledningssystem och rutiner för leverantörsrevisioner
  - uppföljande stickprovsrevisioner
- Beslutet meddelas det gruppanslutna företaget av CO. CO utfärdar också certifieringsintyg.
- I fall av avstängning ska CO omedelbart meddela Sigill med uppgift om identitet, produkter/produktion och varaktighet.

För bedömningsgrunder för kvalitetsledningssystemet se 3.4 Riktlinjer för bedömning av kvalitetsledningssystem för gruppanslutna.

2.3 Utfärdande av gruppcertifikat

2.3.1 Certifikatets innehåll

Ett certifieringsintyg för gruppcertifiering enligt Sigill Biodling är giltigt i ett år från det att revisionen godkänts. Utfärdade certifieringsintyg ska innehålla uppgifter som styrker HFGs identitet samt certifieringens omfattning och varaktighet. Det ska tydligt framgå att certifieringsintyget avser biodling och honungshantering, samt i förekommande fall tillval för livsmedelssäkerhet i förädlingsledet. Som bilaga ska det finnas en lista på alla de godkända F/P som omfattas av certifieringen samt en förteckning över tillhörande produktionsplatser. Varje certifierad grupp erhåller ett nummer, IP-nummer. Eventuella villkor för certifieringen ska anges.

2.3.2 Certifikat

För att ett certifieringsintyg till HFG ska kunna utfärdas ska följande regler och villkor vara uppfyllda;

- Ansökan till CO har beviljats, vilket innefattar att den sökande HFGs identitet samt omfattningen av certifieringen har fastställts.
- Erforderliga avgifter har erlagts till CO.
- Extern revision av godkänt CO har genomförts inom föreskriven tid.
- Resultatet av den externa revisionen ska vara godkänt och inte uppvisa några hinder för gruppcertifiering.
- HFG ansvarar för att förmedla bevis/kopia på gruppcertifieringen till godkända anslutna F/P samt ett intyg om att de tillhör HFG. När HFG utfärdar intyg om att enskilda F/P är godkända gäller samma regler som vid utfärdande av certifieringsintyg vid enskild certifiering, se punkt 1.3.

2.3.3 Förändrade förhållanden.

HFG har en skyldighet att utan dröjsmål anmäla alla förändringar i produktionen som kan påverka de produkter som omfattas av certifieringen. Skyldigheten omfattar förändringar av produkternas egenskaper med avseende på livsmedelssäkerhet, djuromsorg eller miljö eller förändringar av förutsättningarna för tidigare beslut om certifiering. Uppgifterna ska anmälas till CO, liksom önskemål i övrigt om utvidgad/förändrad omfattning av certifieringen.

Enskilda F/P har en skyldighet att meddela HFG uppgifter om förändring i produktionen som på samma sätt påverkar certifierade produkter/ tjänster med avseende på livsmedelssäkerhet, djuromsorg eller miljö.

2.4 Utträde ur systemet

Om HFG önskar utträda ur systemet ska detta meddelas till CO och Sigill. Utträde kan ske när som helst under året. Om en enskild producent som tillhör gruppcertifieringen vill träda ur systemet meddelar producenten detta till huvudmannen för HFG, som i sin tur meddelar CO och Sigill.

2.5 Reklamationer och överklagan av beslut av extern revision

2.5.1 Reklamationer

Klagomål som avser den externa revisionens genomförande; bokning, information, bemötande, protokoll etc., ska riktas direkt till CO. CO ska ha fungerande rutiner för att ta emot, dokumentera och rätta till felaktigheter i de tjänster man utför.

På motsvarande sätt ska klagomål från enskilda producenter på den interna (grupp-) revisionens genomförande; bokning, information, bemötande, protokoll, resultat och bedömning m.m., riktas till HFG. (Se även punkt 2.6, Krav på kvalitetsledningssystem för gruppanslutning).

2.5.2 Överklagan av resultat

Begäran om prövning av beslut som fattats av CO ska riktas till COs certifieringskommitté. CO ska informera om möjligheten att överklaga beslut.

2.6 Krav på kvalitetsledningssystem för gruppanslutning

Ett kvalitetsledningssystem som omfattar driften/handläggningen av Sigill Biodling, inklusive leverantörsrevisioner, ska finnas. I de fall ett HFG redan har ett kvalitetsledningssystem, t.ex. ISO 9001 behöver det befintliga ledningssystemet endast utökas till att omfatta reglerna för Sigill Biodling.

2.6.1 Ledningsorganisation

HFG måste ha en ledningsorganisation som säkerställer att det finns tillräckligt med kompetent personal för att säkerställa att kraven i Sigill Biodling har uppfyllts av de anslutna och registrerade producenterna. Det ska finnas en dokumenterad organisationsstruktur av HFG som beskriver att det finns:

- person i ledningen med ansvar, befogenhet och kompetens för ledningssystemet för Sigill Biodling, samt ansvar för kontakten med Sigill
- ansvarig för driften av ledningssystemet för Sigill Biodling, det kan t.ex. vara en avdelning/ett arbetsområde inom ett företag, organisation eller förening, som arbetar enligt reglerna i Sigill Biodling.
- leverantörsrevisorer/avdelning för leverantörsrevision
- revisionsledare för Sigill Biodling
- teknisk kompetens för ledningssystemet för Sigill Biodling inom HFG.
- befattningsbeskrivningar som fastställer arbetsuppgifter och ansvarsområden för varje person som är engagerade i kvalitetsledningssystemet och driften av Sigill Biodling.

2.6.2 Kvalitetsmanual

- Kvalitetsledningssystemet ska vara dokumenterat i en kvalitetsmanual
- Policys och rutiner ska vara tillräckligt detaljerade för att säkerställa att reglerna och villkoren i Sigill Biodling följs.
- Relevanta rutiner och policys ska vara tillgängliga för anslutna producenter och för alla personer som involveras i kvalitetsledningssystemet.
- Innehållet i kvalitetsmanualen ska regelbundet revideras för att säkerställa att det uppfyller de aktuella reglerna och villkoren för Sigill Biodling.

2.6.3 Dokumenthantering

Dokumenthanteringen ska omfatta:

- Kvalitetsmanualen
- Rutiner för att hantera och implementera kraven i Sigill Biodling
- Instruktioner för hur alla dokument ska hanteras
- Journaler och rapporter
- Externa standarder, dvs. Sigill Biodling (ska ingå i revisionshandboken).

Alla dokument som krävs för Sigill Biodling ska hanteras enligt följande:

- Det ska finnas en rutin som beskriver hur dokument ska utfärdas och vem som är ansvarig.
- Alla dokument ska granskas och godkännas av ansvariga personer innan de distribueras till berörda personer/producenter och andra intressenter.
- Alla dokument ska identifieras med ett utgåvenummer och/-datum samt antal sidor.

- Förändringar som sker i dokumenten ska godkännas av ansvariga personer och då det är möjligt ska en förklaring till förändringen anges.
- Dokumentation ska finnas tillgänglig för alla personer som arbetar med kvalitetsledningssystemet.
- Det ska finnas rutiner/system som garanterar att dokumentation uppdateras och att dokumentation som inte längre är aktuell förstörs/arkiveras på ett tillfredsställande sätt.

2.6.4 Redovisande dokument och journaler

- HFG ska hålla redovisande dokument/journaler som visar att kvalitetsledningssystemet fungerar och att kraven som anges i Sigill Biodling uppfylls.
- Redovisande dokumentation som relaterar till kvalitetsledningssystemet för Sigill Biodling ska sparas i minst tre år.
- Redovisande dokument ska vara giltiga och läsbara och ska hållas tillgängliga vid extern revision.

2.6.5 Kompetens- och utbildningskrav på personalen

- HFG ska säkerställa att den personal/de personer som utför arbetsuppgifter inom ramen för de regler och villkor som fastställts i Sigill Biodling och som gäller för HFG och dess ledningssystem har tillräcklig utbildning och kompetens för uppgiften.
- Det ska finnas utbildningskort/meritföreteckningar för alla de personer som arbetar enligt kvalitetsledningssystemet med avseende på Sigill Biodling som visar att personerna har kompetens för uppgiften.
- Om det finns fler än en leverantörsrevisor ska det finnas utbildningsprogram för leverantörsrevisorerna
- Det ska finnas rutiner för att intern kalibrering av leverantörsrevisorerna.
- Det ska finnas rutiner för att säkerställa att t.ex. information och implementering av ny lagstiftning eller nya regler och villkor i Sigill Biodling kommuniceras ut i organisationen.

2.6.6 Struktur

Den administrativa strukturen för HFG måste dokumenteras och tydligt visa förhållandet mellan F/P och HFG.

2.6.7 Kontrakt

- Det ska finnas skriftliga kontrakt mellan varje F/P och HFG. Kontrakten måste innehålla uppgifter enligt bilaga 3.

Statistikuppgifter enligt vad som specificeras i checklista ska årligen tas in, lämpligen i samband med egenrevisionen.

2.6.8 Register över anslutna F/P

Det ska finnas ett register som innehåller uppgifter över alla F/P som är anslutna till Sigill Biodling. Registret ska innehålla följande uppgifter om varje företag/primärproducent:

- Namn på F/P
- Organisationsnummer eller medlemsnummer
- Kontaktadress

- Verksamhetens/företagets lokalisering
- Registrerade produkter som produceras i företaget/produktionsenheten
- Uppgift om lokalisering av de bigårdar som omfattas av certifieringen. Hänvisning kan ske till dokument (till exempel en karta) hos det kontrakterade biodlingsföretaget där lokalisering av bigårdarna redovisas.
- Datum för genomförd leverantörsrevision
- Revisionsstatus (godkänd, avstängd, utesluten)
- Registrering av inkomna egenrevisioner

2.6.9 Krav på rapportering till Sigill

HFG ansvarar för att:

- Fortlöpande men minst varje år rapportera förändringar inom Sigill Biodling (t.ex. antalet anslutna, uteslutna).
- Vid uteslutningar eller avstängningar (enligt vad som anges i certifieringsvillkoren för Sigill Biodling) meddela Sigill om detta samtidigt som F/P meddelas.
- Årligen rapportera in statistik över avvikelser för respektive modul.
- Årligen rapportera in statistikuppgifter enligt aktuell checklista.
- HFG påtar sig ansvaret att all data som registreras och senare kommuniceras är fullständig och riktig.

2.6.10 Hantering av klagomål

- HFG ska ha ett system för att effektivt ta hand om klagomål från kunder, leverantörer och andra intressenter, som rör Sigill Biodling.
- Det ska finnas dokumenterade rutiner som visar hur klagomål tas emot, registreras, identifieras, undersöks och följs upp. Denna rutin ska finnas tillgänglig för kunder.
- Rutinen ska omfatta både klagomål som riktas till HFG och till individuellt anslutna F/P samt produktionsplatser där certifierad verksamhet pågår.
- Rutinen ska även innefatta klagomål från leverantörsreviderade F/P som t.ex. inte är nöjda med hur en revision genomförts, revisorns uppträdande eller dylikt.

2.6.11 Internrevision

Internrevision av kvalitetsledningssystemet

- Internrevision av kvalitetsledningssystemet för Sigill Biodling ska ske minst en gång per år.
- Internrevisorer ska vara utbildade i internrevision samt vara oberoende av det område som revideras.
- Det ska finnas en dokumenterad internrevisionsplan som kompletteras av avvikelserapporter och korrigerande åtgärder och krav på uppföljning som konstateras vid internrevisionen. Dessa dokument ska finnas tillgängliga vid extern revision.

Leverantörsrevision av anslutna F/P

Revision av anslutna F/P ska ske minst vart fjärde år, samt därutöver årliga stickprov enligt vad som specificeras i punkt 2.2 . Alla kontrollpunkter som ingår i produktionsreglerna inom Sigill Biodling ska revideras.

- Det ska finnas fastställda rutiner/system för granskning av revisionsprotokoll och för bedömning om godkänd/icke godkänd.

- Den person/personer som är ansvarig/ansvariga för att godkänna och utesluta enskilda F/P måste ha kompetens motsvarande revisionsledare.
- Nyanslutna F/P till gruppcertifiering ska alltid revideras och revisionsresultatet ska vara godkänt innan de förs upp på listan över anslutna F/P.
- Revisionsprotokoll, uppföljning av avvikelser samt bedömning av dessa ska finnas tillgängliga vid extern revision.
- Revisionsprotokollet ska innehålla uppgifter enligt bilaga 4:

Krav på leverantörsrevisionsledare och leverantörsrevisorer

- Leverantörsrevisionsledare måste uppfylla kraven för revisionsledare som anges i 3.2
- Leverantörsrevisorerna måste uppfylla kraven för leverantörsrevisorer som anges i 3.3
- Interna leverantörsrevisionsledare och leverantörsrevisorerna måste vara oberoende av de F/P som revideras och kunna fatta beslut om standarden uppfylls eller inte. Det vill säga att situationer som innebär jäv i samband med revision inte får förekomma.
- leverantörs revisionsledare och leverantörsrevisorer är skyldiga att delta på de revisorsträffar som Sigill Kvalitetssystem sammankallar till regelbundet.

Gruppens leverantörsrevision av kontrakterade biodlare

Leverantörsrevision av kontrakterade biodlingsföretag ska ske minst vart fjärde år, samt därutöver årliga stickprov enligt vad som specificeras i avsnitt 1.2.3 .

- Det ska finnas fastställda rutiner/system för granskning av revisionsrapporter och för bedömning om godkänd/icke godkänd.
- Den person/personer som är ansvarig/ansvariga för att godkänna och utesluta enskilda kontrakterade biodlingsföretag ska ha kompetens motsvarande revisionsledare.

Leverantörsrevisionsrapporter, uppföljning av avvikelser samt bedömning av dessa

- Det ska finnas ett system som hanterar avvikelser och korrigerande åtgärder som uppstår i leverantörsrevision eller extern revision, klagomål från kunder eller om något brister i kvalitetsledningssystemet.
- Rutinerna för hantering av avvikelser ska vara dokumenterade och ingå i HFGs kvalitetsledningssystem.
- Korrigerande åtgärder ska anges samt datum för när dessa ska vara genomförda och vem som är ansvarig.

2.6.12 Överklagan av revisionsbeslut som rör leverantör

Begäran om prövning av revisionsbeslut från HFG som rör leverantör sker direkt till den person i HFGs ledning som har ansvar och befogenhet för ledningssystemet för Sigill Biodling.

2.6.13 Ledningens genomgång

HFGs ledning ska regelbundet (lämpligen en till två gånger per år) gå igenom kvalitetsledningssystemet och utvärdera dess effektivitet. Om HFG redan innehar en certifiering för kvalitetsledningssystem så är det samma ledning som åsyftas. Ansvarig för Sigill Biodling måste delta vid ledningens genomgång. Inför ledningens genomgång är det viktigt att nödvändig information, t.ex. resultatet av internrevisionen samlas in för att ge ledningen förutsättningar att genomföra utvärderingen. Ledningens genomgång ska dokumenteras.

Ledningens genomgång ska omfatta de rutiner som finns för att säkerställa att kraven i Sigill Biodling uppfylls.

2.6.14 Spårbarhet och särhållning

- Produkter som uppfyller kraven för att benämnas som Sigill-godkänd produkt/råvara och som marknadsförs som sådan, ska vara spårbara och ska särhållas så att den inte blandas med icke Sigill-godkända produkter/råvaror.
- Det ska finnas dokumenterade rutiner för att identifiera Sigill-godkända produkter/råvaror och som beskriver spårbarheten för alla produkter, både Sigill-godkända produkter/råvaror och icke Sigill-godkända produkter/råvaror.

2.6.15 Sanktioner

- HFG ska tillämpa ett sanktionssystem i sin leverantörsrevisionsverksamhet som överensstämmer med de sanktioner som anges i 1.3
- Varje anslutet F/P ska ta del av och sätta sig in i de sanktionsrutiner som gäller. Dessa finns beskrivna i produktionsreglerna (handboken) för Sigill Biodling och i Allmänna Villkor.
- HFG ska ha en rutin för att informera CO om vilka F/P som blivit föremål för sanktioner samtidigt som F/P meddelas.
- Det ska finnas dokumentation/rapporter av alla beslut om sanktioner, inklusive beslut om åtgärder och i övrigt hur beslutsprocessen genomförts.

2.6.16 Återkallelse av certifierade råvaror och produkter

- Det ska finnas dokumenterade rutiner som säkerställer att Sigill-godkända råvaror och produkter där Sigill-godkända råvaror ingår kan återkallas om det krävs. Rutinerna ska ange vilka typer av händelse som kan resultera i att en råvara eller produkt måste återkallas och vilka de personer är som ansvarar för att ta nödvändiga beslut om råvaran eller produktens återkallelse. Dessutom måste rutinen innehålla en beskrivning över hur kunder, CO och Sigill informeras samt hur återkallade råvaror och produkter tas om hand.
- Rutinerna måste åtminstone årligen provköras/testas för att säkerställa säkerheten och effektiviteten av att systemet fungerar och detta måste dokumenteras.

2.6.17 Inhyrda tjänster

- Det ska finnas rutiner som säkerställer att inhyrda tjänster uppfyller relevanta krav som anges i Sigill Biodling.
- Det ska finnas dokumentation som styrker att inhyrda tjänster innehar för uppgifterna nödvändig kompetens.
- Inhyrda tjänster ska arbeta enligt HFGs kvalitetsledningssystem och detta ska styrkas genom avtal.

3 Certifieringsorgan

3.1 Krav för certifieringsorgan som önskar certifiera enligt Sigill

Biodling

3.1.1 Ackreditering och avtal

- Certifieringsorganet ska vara ackrediterat enligt EN 45011/ISO Guide 65.
- CO måste ha tecknat ett avtal med Sigill.
- CO måste delta på de informationsmöten för CO som Sigill sammankallar till. Sigill ska lämna dokumentation som styrker COs deltagande.
- CO måste delta vid de kalibreringsmöten som Sigill sammankallar till. COs representation ska motsvara ackrediteringens omfattning. Sigill ska lämna dokumentation som styrker COs deltagande.
- CO ska ha rutiner för intern kalibrering av revisorer som reviderar enligt Sigill Biodling.

3.1.2 Krav på COs operativa rutiner

- CO måste utföra certifieringar av Sigill Biodling i enlighet med vad som specificeras i certifieringsvillkoren för Sigill Biodling.
- Certifieringsprocessen måste finnas väl dokumenterat i COs rutiner för certifiering samt följa rubrikerna i Sigill Biodling, med början Anslutningsvillkor.
- CO är ansvarigt för att den information som dokumenteras (t.ex. revisionsrapporter, certifieringsstatus etc.) finns tillgänglig på begäran av Sigill.
- CO måste ha en person som är ansvarig för Sigill Biodling och som fungerar som kontaktperson till Sigill.
- Den person/personer som är ansvariga för att utfärda Certifieringsbeslut (Revisionsbeslut), måste ha kompetens motsvarande revisionsledare.
- När ett företag/primärproducent eller grupp (vid gruppanslutning) som tidigare innehar en certifiering enligt Sigill Biodling ansöker om överflyttning av certifiering måste CO vidta åtgärder enligt ”Sigill Biodling – rutiner för förflyttning av certifiering mellan CO”, se 3.6
- Innan certifieringsavtal kan tecknas krävs att CO genomfört träningsrevisioner för Sigill Biodling.

3.1.3 Krav på rapportering till Sigill

CO ansvarar för att:

- Meddela Sigill om godkännande av nya F/P innan certifikat utfärdas.
- Vid avstängning och uteslutning av F/P, meddela SIGILL om detta samtidigt som F/P meddelas.
- Meddela Sigill vid misstanke om avvikelse på kritiska punkter, som strider mot värdegrunden för Sigill Biodling och som riskerar att allvarligt skada trovärdigheten för Sigill Biodling. Exempel på sådana avvikelser är:
  - Vårdslös hantering av läkemedel och kemikalier
  - Vanvård av bin. (Till exempel genom att inte behandla bina vid tydliga tecken på sjukdom)
  - Medveten placering av bisamhällen där GMO grödor finns inom dragområdet

- Vid frivilligt utträde meddela Sigill inom två veckor från utträdesdatum.
- Årligen rapportera in statistik över avvikelser för respektive verksamhetsinriktning.
- Årligen rapportera in statistikuppgifter enligt specifikation från Sigill.
- CO påtar sig ansvaret att all data som registreras och senare kommuniceras är fullständig och riktig.

3.1.4 Certifiering av enskilt anslutna F/P

- Certifieringsintyg som visar att kraven i sigill Biodling uppfylls av F/P utfärdas av CO.
- Beslut om certifiering/utfärdande av certifieringsintyg tas efter det att revisionsrapporten granskats, eventuella korrigerande åtgärder granskats och avvikelserna släckts.
- CO som inte är ackrediterade kan under träningsperioden utfärda intyg till F/P under förutsättning att avtal har tecknats med Sigill Kvalitetssystem. Ett intyg är ett bevis på att F/P uppfyller kraven i Sigill Biodling och är giltigt i 24 månader, under förutsättning att CO blir ackrediterat. Om CO inte blir ackrediterat ska intyget dras in.

3.1.5 Sekretess

CO måste ha rutiner för sekretess. Det innebär att all information som berör certifierade F/P (information om produkter, processer, avvikelserapporter och tillhörande dokument) måste behandlas konfidentiellt (om det enligt lag inte specificeras annorlunda). Ingen information får släppas till tredje part om inte F/P gett sitt skriftliga medgivande eller om det anges i regler och villkor för Sigill Biodling. Undantaget när F/P vill byta CO. I samband med anslutning av F/P ska CO informera F/P om att undantag från sekretessen görs vid byte av CO. Undantag gäller också i samband med ackrediteringsprocessen, då SWEDAC ges möjlighet att utföra sin del av revisionerna och ta del av relevanta delar av dokumenten. Sekretess gäller även för SWEDAC.

3.1.6 Uppförandekod

CO revisorer är en viktig kontaktväg mellan F/P och Sigill Kvalitetssystem. Därför är revisorernas uppträdande av stor betydelse för det intryck som F/P får av Sigill Biodling och Sigill Kvalitetssystem.

För att säkerställa att F/P får ett professionellt bemötande ska CO säkerställa att:

- Det finns rutiner för kommunikation med F/P. Det innebär till exempel att F/P får information om vilket företag revisorn kommer ifrån och att revisionen omfattar Sigill Biodling. Det innebär också att F/P ska få tydlig information om gången och tidsramarna vid Certifieringsbeslut (Revisionsbeslut), beslut om sanktioner och hantering av överklaganden.
- Revisorerna har ändamålsenliga och representativa kläder. Skyddskläder och skyddsskor ska användas vid behov.
- Revisorerna är lojala mot Sigill Kvalitetssystem och uppdraget. Det innebär att revisorerna ska vara sakliga i kontakten med F/P och undvika personliga synpunkter om Sigill Biodling eller F/P. Vidare ska CO säkerställa att revisorer inte bedriver aktiviteter, eller har personliga relationer, som kan gör att de kan betraktas som jäviga. Exempel på jäv är om man är släkt med eller granne med företaget. Att man lär känna företagen vid revisionerna är inte att betrakta som jäv.

- Revisorer følger COs sekretessrutiner

3.2 Kompetenskrav

CO (och HFG) ska ha revisionsledare som leder revisionsarbetet och revisorer som genomför revisioner ute hos F/P.

3.2.1 Revisionsledare; befattningsbeskrivning/huvudarbetsuppgifter

Certifieringsorgan och huvudman för grupp

- **Ansvara för den del av det interna kvalitetsarbetet som berör certifieringsverksamheten**   Upprätthålla uppdaterade dokument av alla kvalitetspolicys, rutiner och arbetsinstruktioner och journaler.
- **Leda och planera revisionsarbetet**   Ansvara för revisorernas fortbildning och uppträdande.

Förbereda revisorerna för sitt uppdrag så att de kan verka på ett trovärdig sätt och prestera ett oberoende revisionsresultat.

Granska revisionsrapporter och fatta beslut om godkännande, avstängning eller underkännande.
- **Revision av F/P**   Genomföra revision av F/P (antingen enskilt anslutna F/P eller gruppanslutna enskilda F/P) för att utvärdera om de uppfyller anslutningsvillkor och produktionsregler i Sigill Biodling

OBS! För att genomföra revisioner av F/P krävs att revisionsledaren också uppfyller kraven på fackkunskaper för den aktuella verksamheten.

Certifieringsorgan

- **Revision av gruppanslutnas kvalitetsledningssystem.**   Revision och bedömning av om/ hur gruppanslutnas kvalitetsledningssystem uppfyller kraven fastställda i Sigill Biodling.

3.2.2 Revisionsledare; teknisk kompetens och erfarenhet

Revisionsledaren ska ha grundlig kunskap om standarder och revisionsarbete för att kunna leda revisorernas arbete och säkra att administrationen av Sigill Biodling sker på ett korrekt sätt.

Alternativ A

Revisionsledarutbildning baserat på ISO 19011 principerna som minst omfattar 37 timmar (1 vecka) med ett avslutande godkänt prov.

Alternativ B

Revisionsledarutbildning baserat på ISO 19011 principerna som minst omfattar minst 3 dagar.

Minst 1 års praktisk erfarenhet av revision

3.2.3 Revisionsledare; kunskap och erfarenhet inom fackområden

Revisionsledaren ska ha kännedom om förutsättningarna kring biodling och honungsproduktion. Det finns två alternativ för att uppfylla kompetenskraven. Alla punkter under respektive alternativ ska uppfyllas.

Alternativ 1

- Relevant vidareutbildning efter gymnasiet, t.ex. agronom, hortonom, lantmästare, miljöinspektör, veterinär, ingenjör.
- Minst 2 dagars utbildning om, eller praktisk erfarenhet av biodling.
- Minst en dags genomgång av HACCP principer och tillämpningar.

Alternativ 2

- Grundläggande behörighet för högskolestudier.
- 1 års erfarenhet från biodling
- Minst en dags genomgång av HACCP principer och tillämpningar

3.2.4 Revisorer; befattningsbeskrivning/huvudarbetsuppgifter

- **Revision av F/P** Revision av F/P enligt 1.2 för att utvärdera om de uppfyller anslutningsvillkor och produktionsregler i

Sigill Biodling

• Övriga arbetsuppgifter

Upprätthålla uppdaterade dokument av alla kvalitetspolicys, rutiner och arbetsinstruktioner och journaler som utgivits av CO.

Hålla sig uppdaterad med den senaste utvecklingen inom lagstiftning inom området som revisionerna genomförs.

3.2.5 Revisorer; teknisk kompetens och erfarenhet

Revisorn ska ha tillräcklig/ övergripande kunskap om standarder och revisionsarbete för att kunna genomföra revisioner på ett korrekt sätt. Det innebär:

- 2 dagars revisionsutbildning som tar upp de grundläggande principer av revision.
- Minst tre dagars skuggrevisioner tillsammans med en erfaren tredjepartsrevisor i de branscher som revisorn ska arbeta inom.
- Revisorn ska genomgå kontinuerlig kompetensutveckling inom sitt verksamhetsområde

3.2.6 Revisorer; utbildning och erfarenhet inom fackområdet

Revisorer ska ha kunskaper om förutsättningarna för att kunna bedriva en säker och miljöanpassad biodling, som säkerställer binas hälsa och livsmedelssäkerheten för den honung som produceras och hanteras. Det innebär att revisorn ska ha:

- ha kunskap om hur ett friskt bisamhälle ser ut
- ha kunskap om hur man praktiskt kan förebygga de vanligaste sjukdomarna
- ha kunskap om smittspridning och hur detta begränsas
- känna till regler för hantering av läkemedel och bekämpningsmedel
- känna till lämpliga utfodringsrutiner
- minst en dags genomgång av HACCP principer och tillämpningar.
- ha kunskap om de hygienrutiner som gäller vid produktion och hantering av honung

3.3 Riktlinjer för bedömning av kvalitetsledningssystem för gruppanslutning

3.3.1 Introduktion

Dessa riktlinjer beskriver hur kvalitetsledningssystemet för gruppanslutna ska vara utformat för att klara kraven som specificeras under 2.6 i IP. Riktlinjerna för bedömning måste följas av CO som genomför revision av HFGs kvalitetsledningssystem.

3.3.2 Bedömningsprocessen

- Syftet med bedömningsprocessen är att utvärdera om HFGs kvalitetsledningssystem uppfyller kraven som specificerats under punkt 2.6 (Krav på kvalitetsledningssystem

vid gruppanslutning) samt att granska att leverantörsrevisionen av anslutna F/P genomförs enligt vad som specificeras i sigill biodling.

- Bedömningsprocessen innehåller således två delar: Revision av HFGs kvalitetsledningssystem och uppföljandestickprovskontroller ute hos anslutna F/P.

3.3.3 Revision av HFGs kvalitetsledningssystem

Revisionen tar ungefär en dag och inkluderar:

- Öppningsmöte med ledningen för kvalitetsledningssystemet
- Granskning av all relevant dokumentation
- Revision av redovisande dokument
- Utvärdering av leverantörsrevisionssystemet
- Diskussion/intervju med personal som är involverade i kvalitetsledningssystemet
- Slutmöte som inkluderar krav på verifiering av de avvikelser som identifierats.

3.3.4 Uppföljande stickprovsrevision av anslutna F/P

Se 2.2.1

3.3.5 Revision och kontrollfrekvens

- Revision av HFGs kvalitetsledningssystem inklusive uppföljande stickprovskontroll hos enskilda F/P genomförs årligen.

3.3.6 Avvikelser

HFG är ansvarig för att visa att kraven i Sigill Biodling uppfylls. Om det vid revisionen framkommer att kraven i Sigill Biodling inte uppfylls ska avvikelser noteras i revisionsprotokollet. Det är CO som gör bedömningen om när HFG kan godkännas, dvs. som avgör om de eventuella avvikelser som påvisas är korrigerbara eller om certifikatet ska dras in.

- Alla avvikelser som noteras under revisionen diskuteras under pågående revision och dokumenteras i en slutrapport.
- Om det finns avvikelser som visar att HFG systematiskt misskött rutiner som krävs enligt Sigill Biodling, ska CO fatta beslut om uteslutning och meddela Sigill enligt 3.1.3.
- Avvikelse som noterats i kvalitetsledningssystemet måste korrigeras innan ett gruppcertifikat kan utfärdas.
- Avvikelse som noteras av CO vid uppföljande stickprovsrevisioner meddelas HFGs revisionsledare som ansvarar för uppföljningen. Enskilda F/P hos vilka det konstaterats avvikelser måste åtgärda dessa innan de kan anges som godkända inom ramen för gruppcertifieringen och anges på godkändlistan.
- Om det vid stickproven hos enskilda F/P framkommer att någon bör underkännas innebär det inte att hela HFG certifikat dras in. Det är först efter att CO kan påvisa upprepade och/eller allvarliga avvikelser i leverantörsrevisionerna hos flera F/P samt i hanteringen av revisionsrapporter m.m. som ett gruppcertifikat dras in.

3.3.7 Korrigerande åtgärder

- Intygande om att avvikelser har åtgärdats kan ske genom att uppvisa dokumentation eller i tillämpliga fall genom foto.
- Det kan finnas tillfällen då åtgärden inte kan intygas på annat sätt än genom förnyad revision och då kan CO begära en extra revisionsavgift. Alla åtgärder granskas och bedöms om de är tillräckliga för att avvikelsen kan släckas.

3.3.8 Rapportering

- I slutet av revisionsdagen summeras de avvikelser som funnits skriftligen, så att lämpliga korrigerande åtgärder kan vidtas.
- Vid revisionens slut summeras också hela revisionsprocessen i en revisionsrapport som även inkluderar en övergripande beskrivning av hur HFG uppfyller kraven i Sigill Biodling. Revisionsrapporten fungerar som underlag inför utfärdandet av ett certifikat, dvs. om HFG blir godkänd.
- En kopia på revisionsrapporten tillhandahålls HFG inom 28 kalenderdagar från det att revisionen är stängd, (vilket innebär att alla noterade avvikelser måste vara släckta). Kopior på rapporten kan endast tillhandahållas till andra intressenter om HFG skriftligen medger det.

3.3.9 Certifiering av HFG

- Certifieringsintyg som visar att kraven i Sigill Biodling uppfylls av HFG (inklusive de enskilda F/P:n som finns upptagna på HFGs godkändlista) utfärdas av CO. En lista på alla F/P som är godkända ska bifogas certifieringsintyget.
- CO ansvarar för att listan när den bifogas certifieringsintyget är uppdaterad. HFG är emellertid skyldig att vid var tid kunna presentera en aktuell lista på godkända anslutna F/P till både CO och Sigill.
- Beslut om certifiering/utfärdande av certifieringsintyg tas efter det att revisionsrapporten granskats, eventuella korrigerande åtgärder granskats och avvikelserna släckts. Beslut tas inom 28 dagar från det att revisionen är stängd och meddelas skriftligen till HFG.

3.4 Årlig revision av HFG:s ledningssystem

Revision av HFGs ledningssystem ska göras årligen. Detta inkluderar granskning av HFGs verksamhet avseende leverantörsrevisioner hos enskilda F/P. Revision av HFGs ledningssystem ska följa samma principer som används vid revision av ledningssystem ISO 9001.

3.4.1 Registrering av nyanslutna F/P till HFG:s certifiering

- Nyanslutna F/P får bifogas på det giltiga certifieringsintygets bilaga över godkända F/P så snart de blivit godkända genom HFGs rutin för leverantörsrevision av nyanslutna.
- HFG är ansvarig för att uppdatera CO och Sigill om förändringar i förteckningen över anslutna F/P enligt 2.2.2.
- Upp till 10 % nyanslutna F/P kan adderas till certifieringsintygets godkändlista varje år utan att det kräver att CO gör ett större stickprovsurval av F/P.

- Om fler än 10 % nyanslutna F/P adderas till certifieringsintygets godkändlista kräver det extra revision av kvalitetsledningssystem och fler stickprov det året för att nyanslutna ska kunna adderas till certifieringsintyget.

3.5 Överflyttning av ansvaret för certifiering / erkännande av certifieringsstatus

3.5.1 Introduktion

Överflyttning och erkännande av befintliga certifieringsintyg innebär överflyttning av ansvaret för certifieringen från ett CO/HFG (anges som ”utfärdande CO”) till ett annat CO/HFG som accepterar att ta över ansvaret (benämns ”accepterande CO”). Här anges minimikraven för överflyttning och erkännande av certifieringsstatus. Hårdare krav än vad som här anges kan användas under förutsättning att de inte är diskriminerande mot något F/P eller HFG.

3.5.2 Överflyttning och erkännande av certifieringsstatus

Överflyttning av ansvaret för certifiering mellan CO kan ske om F/P har ett giltigt certifieringsintyg.

Undantag från ovanstående kan ske, efter utvärdering enligt 3.6.3, om utfärdande CO har upphört med sin verksamhet eller fått sin ackreditering enligt EN 45011 indragen.

3.5.3 Utvärdering av befintlig certifiering

På begäran från accepterande CO ska utfärdande CO lämna ut det senaste underlaget för Certifieringsbeslut (Revisionsbeslut). Dvs revisionsprotokoll, Certifieringsbeslut (Revisionsbeslut), rapporter om korrigerande åtgärder inklusive underlag, samt administrativ revision.

Det accepterande CO ska utvärdera certifieringen och försäkra sig om att inga hinder för fortsatt certifiering finns. Utvärderingen ska ske genom att den sökande bekräftar att certifieringsvillkoren uppfylls genom dokumentation. CO bör också göra ett besök hos det sökande F/P. Utvärderingen bör omfatta:

- Motivet till att flytta ansvaret för certifieringen.
- Bekräftelse av att det sökande F/P innehar ett giltigt certifieringsintyg för Sigill Biodling för de produktionsplatser som ansökan avser.
- Granskning av den senaste revisionsrapporten och av eventuella åtgärdsplaner. Granskningen bör även omfatta annan relevant dokumentation som berör certifieringsprocessen, t.ex. checklistor.
- Uppgift om de klagomål som eventuellt har framkommit och om hur de hanterats.

3.5.4 Certifiering

Att eventuella åtgärdsplaner följs ska bekräftas innan ansvaret för certifieringen flyttas. Detta bör i första hand göras av utfärdande CO. Om detta inte är möjligt ska de följas upp av det accepterande CO. Det accepterande CO beslutar om de tar över ansvaret för certifieringen, eller om det krävs ytterligare korrigerande åtgärder.

Det accepterande CO kan, trots ovanstående, välja att behandla den sökande som en nyansökning eller att genomföra revision av de punkter som CO bedömer vara avgörande för certifieringen. Om inga hinder eller potentiella hinder för certifiering har identifierats i

utvärderingen, kan accepterande CO överta ansvaret för certifieringen, ett certifikat utfärdas och F/P meddelas.

Det accepterande CO ska ta hänsyn till tidpunkt för tidigare revisioner och eventuella stickprovskontroller vid planering av nästkommande revision

Bilaga 1

Checklista för anslutning av nya företag / producenter

- F/P kontaktar CO.
- CO tillhandahåller anmälningsblanketten, (på nätet eller med post), som innehåller uppgifter enligt anvisning från Sigill Kvalitetssystem, se bilaga 3. CO informerar om anslutningsvillkor och anslutningsregler samt skickar ut handbok. Handboken kan också beställas från LRFs distributionsservice, via mail: info@distributionsservice.se, på telefon: 08-550 949 80 eller fax 08-550 665 60 (det tar ca tre dagar med posten).
- F/P fyller i anmälningsblanketten och skickar den till CO.
- CO bekräftar anmälan och begär in egenrevision.
- CO skickar en kopia på anmälan (med uppgifter enligt bilaga 3) till SKAB
- SKAB skickar en faktura till F/P.
- CO gör en värdering av F/P utifrån anslutningsvillkoren och den inskickade egenrevisionen.
- CO bokar tid för revision med F/P.
- CO utför revision. Inom 3 månader stängs revisionen.
- CO meddelar datum för revisionsbesök samt certifikatets giltighetstid till SKAB
- Om systemavgift har betalats meddelar SKAB ett IP-nr/GC-nr.
- Om inga hinder finns för certifiering utfärdar CO certifikat
- Om systemavgift inte har betalats kan inte certifikat utfärdas. CO meddelar i så fall hinder för certifiering.

OBS!

IP-nummer ska användas för certifikat på Sigill-nivån

GC-nummer ska användas för certifikat på Grundcertifieringsnivån

Bilaga 2

Utveckling och förvaltning av standarden

Det övergripande ansvaret för Sigill Biodling Allmänna villkor har Sigills **Tekniska kommitté** där representanter för primärproducenter, livsmedelsföretag, handel, CO och offentlig upphandling ingår.

Utveckling av produktionsregler

Produktionsreglerna utarbetas och revideras regelbundet av **Regelarbetsgrupper** där representanter för biodlare och livsmedelsföretag. Externa experter kan delta i arbetet. Underlag till reglerna utgör svensk lagstiftning, branschöverenskommelser, företagens kvalitetssäkringsprogram, experternas synpunkter, och konsumenternas preferenser som framkommit i konsumentundersökningar. Ett viktigt underlag för förbättringen av produktionstekniska regler är också de synpunkter som framkommer vid revision hos anslutna företag. Avvikelsestatistiken utvärderas och synpunkter som framkommit vid revision på reglernas utformning, relevans och praktiska tillämpbarhet tas med i förbättringsarbetet.

Rådgivande i utvecklingen av innehållet i produktionsregler på Sigill-nivån är Sigills **Kriterieråd** som består av oberoende experter med inriktning på växtodling, djurhållning, livsmedelssäkerhet och djurskydd. Kriterierådets roll är att säkerställa att produktionsreglerna på Sigill-nivån är trovärdiga, samt att utvärdera befintliga Sigill-regler och att ange riktningen för utveckling av nya Sigillregler.

När produktionsreglerna godkänts av Kriterierådet fastställs de av Sigill Kvalitetssystemets styrelse.

Bilaga 3

Anmälningssblankett för F/P och HFK

Följande uppgifter ska finnas på anmälningssblankett för anmälan av F/P och HFK

- **Datum**
- **Namn och organisationsnummer.** Vid gruppanslutning krävs organisationsnummer endast för HFG. Inom gruppen kan andra identitetsnummer, till exempel personnummer eller medlemsnummer användas.
- **Certifieringens omfattning**
- **Namn och underskrift av ansvarig representant från F/P**
- **Uppgift om villkor för anslutning enligt 1.1:**
  - F/Ps produktion / råvaror / produkter / tjänster följer gällande lagstiftning.
  - Dokumentation enligt regelverket för de 3 senaste månaderna ska uppvisas vid revision.
  - Om F/P ansöker om återinträde efter att uteslutning har upphört, ska F/P redovisa hur de har säkerställt att inte referera till Sigill Biodling under tiden för uteslutning.

Uppgift om F/P:s åtaganden under tiden som ansluten till Sigill Biodling:

- F/P måste, i förekommande fall, inneha tillstånd från myndigheterna för sin verksamhet.
- F/P med tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet ska kunna uppvisa kopia på tillstånd / anmälan vid revision.
- F/Ps produktion / råvaror / produkter / tjänster följer gällande lagstiftning.
- F/P är ansvarig för de produktionsresurser som används i verksamheten. Det innebär att mark, byggnader, maskiner etc. som används i verksamheten ska uppfylla reglerna även om de inte ägs av F/P.
- F/P ska ta del av införda nyheter/förändringar som Sigill Kvalitetssystem meddelar genom utgivning av nya versioner av produktionsreglerna, genom utskick eller genom de ackrediterade CO som utför certifieringar enligt Sigill Biodling. Den senaste informationen om vad som gäller finns också på hemsidan för Svenskt Sigill, www.svensktsigill.se.
- F/P ska följa de produktionsregler som är gällande vid var tid.
- F/P godkänner att revision genomförs i enlighet med vad som specificeras i Sigill Biodling Allmänna villkor (1.2).
- F/P åtar sig att ansvara för att underleverantörer (t.ex. sprutförare och avbytare) som utför uppgifter som har betydelse för den verksamhet som certifieras inom Sigill BiodlingNG, får information om kraven och åtar sig

att uppfylla reglerna. Inhyrda tjänster kan komma att revideras om revisorn anser det nödvändigt.

- F/P godkänner att CO årligen rapporterar in uppgifter om anslutna F/P till Sigill. Uppgifterna används för att definiera omfattningen av certifieringen samt för statistisk redovisning. När uppgifterna används för statistiska redovisning oidentifieras företagsvisa uppgifter.
- F/P godkänner att Sigill på sin hemsida publicerar dels alla F/P som är certifierade, dels alla F/P som blivit avstängda eller uteslutna.
- F/P godkänner att utfärdande CO överlämnar uppgifter om F/P till mottagande CO vid byte av CO.
- Meddela planerade förändringar av den certifierade verksamheten till Certifieringsorganet. Det gäller till exempel ägarbyte, utvidgning av verksamheten, utbyggnad, ny mark, ny produktion.
- Tillhandahålla fakta om produktionen, enligt uppgift från Sigill

Bilaga 4

Revisionsprotokoll

Revisionsprotokoll ska lämnas till F/P efter avslutat revision på plats. I samband med revisionen ska följande information lämnas.

- Datum
- Namn och organisationsnummer för F/P . För anslutna till HFG kan personnummer eller medlemsnummer användas i stället för organisationsnummer.
- Underskrift av ansvarig representant från F/P
- Uppgift om vilken typ av revision som genomförts (ordinarie revision, stickprovsrevision, extra revision, oanmäld revision.)
- Om revisionen är oanmäld ska det framgå hur långt i förväg revisionen har anmälts.
- Ansvarig revisor
- Underskrift av revisor
- Certifieringens omfattning
- Eventuella villkor för certifiering
- Alla konstaterade avvikelser och deras referens till regelverket.
- Information om vilka av avvikelserna som gäller kritiska punkter
- Rekommendation till certifieringsbeslut (för HFG rekommendation till revisionsbeslut.)
- Information om att det finns möjlighet att klaga på genomförande och bedömning.

Bilaga 5

Certifieringsbeslut (för HFG Revisionsbeslut)

Certifieringsbeslut ska skickas till producenten när revisionen har stängts. Information om följande ska lämnas:

- Datum
- Namn och organisationsnummer för F/P. (För HFG kan personnummer eller medlemsnummer användas i stället.)
- Ansvarig revisor
- Ansvarig revisionsledare
- Underskrift av ansvarig revisionsledare
- Certifieringens omfattning
- Eventuella villkor för certifiering
- Information eventuella kvarstående avvikelser och åtgärdsplan
- Information om vilka av avvikelserna som gäller kritiska punkter
- Beslut, dvs beviljande av certifiering / beviljande av fortsatt certifiering / eller återkallande av certifieringen
- Information om hur beslut kan överklagas.

Bilaga 6

Anmälningssblankett för HFG

Följande uppgifter ska finnas på anmälningssblankett för anmälning av HFG

- Datum
- Namn, organisationsnummer
- Beskrivning av verksamhetsområdet med avseende på certifiering. Beskrivningen omfattar produktions/produktslag samt eventuellt geografiskt ursprung.
- Namn och underskrift av ansvarig representant från HFG